

CAP. XV. — An quantum obedientia valet ad meritum, tantum inobedientia valeat ad demeritum.	881
CAP. XVI. — Transitus et mutatio monasterii quatenus probanda.	885
CAP. XVII. — Ad dubia quaedam ex Patribus proposita respondet.	888
CAP. XVIII. — Morte abbatis non licere professis mutare locum.	890
CAP. XIX. — Ad alia quaedam dubia respondet.	891
CAP. XX. — Binas Pauli sententias in speciem pugnantem conciliat.	892
Admonitio in opusculum sequens.	893
APOLOGIA S. BERNARDI ABBATIS AD GUILLELMUM THEODORICI ABBATEM.	
Præfatiuncula.	895
CAP. I. — Profitetur se suosque ab obtreptione religiosi Ordinis prorsus alienos.	898
CAP. II. — Purgat se S. Bernardus, et Ordinem Cluniacensium commendat.	900
CAP. III. — Varietatem religiosorum Ordinum non debere præjudicare vinculo charitatis.	901
CAP. IV. — Se cæteros omnes Ordines charitate, unum professione tenere.	903
CAP. V. — Religiosos aliorum Ordinum æmulos et obtreptores acri stylo aggreditur.	904
CAP. VI. — Arguit temere iudicantes, et calumniantes modum vivendi Cluniacensium.	905
CAP. VII. — Spiritualis exercitatio fructuosior corporali.	907
CAP. VIII. — Cluniacensium vitia, virtutum nomine palliata, perstringit.	908
CAP. IX. — Eorundem intemperantiam comparat cum antiquorum monachorum parcimonia.	909
CAP. X. — Vestium ornatum luxumque in eisdem persequitur.	912
CAP. XI. — De causa cur superiores subditorum vitia non corrigant. Luxum et splendorem prælatorum apparatus perstringit.	913
CAP. XII. — Luxum et abusum in templis et oratoriis extruendis, ornandis, pingendis, arguit.	914
CAP. XIII. — Modos et media mutua charitatis et pacis fovende summam colligit, denique transugas instabilitatis notat.	916
Admonitio in opusculum sequens.	917
LIBER AD MILITES TEMPLI, de Laude novæ militiæ.	
Prologus.	921
CAP. I. — De Laude novæ militiæ.	921
CAP. II. — De militia seculari.	923
CAP. III. — De Militibus Christi.	924
CAP. IV. — De conversatione Militum Christi.	925
CAP. V. — De Templo.	927
CAP. VI. — De Bethleem.	929
CAP. VII. — De Nazareth.	930
CAP. VIII. De monte Oliveti et valle Josaphat.	931
CAP. IX. — De Jordane.	931
CAP. X. — De loco Calvariæ.	932
CAP. XI. — De Sepulcro.	932
CAP. XII. — De Bethphage.	938
CAP. XIII. — De Bethania.	939
Admonitio in opusculum sequens.	940
TRACTATUS DE GRADIBUS HUMILITATIS ET SUPERBIE.	
Præfatio.	941
CAP. I. — Christum esse viam humilitatis, qua pervenitur ad veritatem.	941
CAP. II. — Quo fructu ascenduntur gradus humilitatis.	943
CAP. III. — Quo ordine gradus humilitatis ad propositum bravium veritatis perducant, et quomodo Christus per passionem didicit misericordiam.	944
CAP. IV. — Primus veritatis gradus est, primum seipsum attendere, seu propriam miseriam agnoscere.	948
CAP. V. — Secundus gradus veritatis est, ex agnitione propriæ infirmitatis, compati miseriam proximi.	950
CAP. VI. — Tertius gradus veritatis, mundare oculum cordis ac contemplanda celestia et divina.	951
CAP. VII. — Quomodo sancta Trinitas hoc tres veritatis gradus in nobis operatur.	952
CAP. VIII. — Gradus iidem in raptu sancti Pauli declarantur.	954
CAP. IX. — Gemitus et suspiria sancti Bernardi, ad Veritatem ahehantis.	955
ALTERA PARS TRACTATUS. De duodecim gradibus superbie.	
CAP. X. — De primo superbiæ gradu, qui est curiositas.	957
CAP. XI. — De secundo gradu superbiæ, qui est levitas animi.	963

CAP. XII. — De tertio gradu superbiæ, qui est inepta lætitia.	963
CAP. XIII. — De quarto gradu superbiæ, qui est jactantia.	964
CAP. XIV. — De quinto gradu superbiæ, qui dicitur singularitas.	965
CAP. XV. — De sexto gradu superbiæ, id est arrogantia.	965
CAP. XVI. — De septimo gradu superbiæ, qui est præsumptio.	966
CAP. XVII. — De octavo gradu superbiæ, qui est defensio peccatorum.	966
CAP. XVIII. — De nono gradu superbiæ, qui est simulata confessio.	966
CAP. XIX. — De decimo gradu superbiæ, qui est rebellio.	968
CAP. XX. — De undecimo gradu superbiæ, qui est libertas peccandi.	968
CAP. XXI. — De duodecimo gradu superbiæ, qui est consuetudo peccandi.	969
CAP. XXII. — An et quomodo orandum pro desperatis, et mortuis secundam animam.	969
Admonitio in opusculum sequens.	971
LIBER DE DILIGENDO DEO.	
Præfatio.	973
CAP. I. — Quare et quomodo diligendus sit Deus.	974
CAP. II. — Deus quantopere ab homine mereatur amari, ob bona tum corporis tum animæ. Quomodo ea agnoscenda et habenda citra donantis injuriam.	975
CAP. III. — Christiani quantos habeant stimulos amandi Deum præ infidelibus.	978
CAP. IV. — Quinam ex Dei recordatione consolationem capiant: quive magis ad ejus amorem idonei.	980
CAP. V. — Christiano quantum incumbat debitum amoris.	982
CAP. VI. — Brevis anacephalæosis et summa prædicatorum.	983
CAP. VII. — Non sine fructu et præmio diligat Deus; et terrenis non satiari humani cordis appetitum.	984
CAP. VIII. — De primo gradu amoris, quo diligit homo se propter se.	987
CAP. IX. — De secundo et tertio gradus amoris.	989
CAP. X. — De quarto gradu amoris cum nec seipsum diligit homo nisi propter Deum.	990
CAP. XI. — Hæc amoris perfectio non competit etiam solutis animabus beatorum, ante resurrectionem.	993
CAP. XII. — De charitate ex epistola ad Cartusianos scripta.	993
CAP. XIII. — De lege propriæ voluntatis et cupiditatis, servorum et mercenariorum.	986
CAP. XIV. — De lege charitatis filiorum.	997
CAP. XV. — De quatuor gradibus amoris, et felici statu patriæ celestis.	998
Admonitio in opusculum sequens.	999
TRACTATUS DE GRATIA ET LIBERO ARBITRIO.	
Præfatio.	1001
CAP. I. — Ad boni operis meritum, una cum gratia Dei, concurrere liberi arbitrii consensus.	1001
CAP. II. — Quid liberum arbitrium, seu in quo consistat libertas.	1003
CAP. III. — Triplicem esse libertatem, Naturæ, Gratiæ, Gloriæ.	1004
CAP. IV. — Qualis libertas competat animabus sanctis carne solutis: quæve Deo, et omni creature rationali communis.	1006
CAP. V. — An libertas a miseria, seu complaciti, detur in hoc sæculo.	1008
CAP. VI. — Ad volendum bonum gratiam omnino esse necessariam.	1010
CAP. VII. — Utrum primi homines in paradiso trina illa libertate præditi fuerint, et post peccatum.	1013
CAP. VIII. — Libertatem arbitrii remanere post peccatum.	1014
CAP. IX. — Imaginem et similitudinem Dei ad quam conditi sumus, in triplici libertate consistere.	1016
CAP. X. — Similitudinem divinæ imaginis in nobis reformari per Christum.	1018
CAP. XI. — Libero arbitrio nihil derogari per gratiam, neque per tentationem.	1020
CAP. XII. — An negans fidem metu mortis et penarum, excusetur a culpa, vel destituatur libero arbitrio. Ubi negatio Petri discutitur.	1021
CAP. XIII. — Merita hominis mera esse Dei munera.	1021
CAP. XIV. — Quid gratiæ, quid libero arbitrio in negotio salutis attribuendum.	1029
Admonitio in opusculum sequens.	1029

TRACTATUS DE BAPTISMO ALIISQUE QUÆSTIONIBUS.

Præfatio.	1031
CAP. I. — Non obligasse Baptismum, ex quo dictum fuit Nicodemo, « Nisi quis renatus, » etc.	1031
CAP. II. — Baptismi obligationem cœpisse primum post sufficientem ejus promulgationem. In necessitatis tamen articulo sufficere Baptismum fide et voto susceptum, sicut et martyrium.	1034
CAP. III. — Justos Veteris Testamenti non tam clarum habuisse notitiam futurorum mysteriorum fidei, quam nos habemus præteritorum.	1038
CAP. IV. — Ostendit dari peccatum per ignorantiam, contra assertorem contrariæ opinionis.	1041
CAP. V. — Sententiam quamdam suam male acceptam a calumnia vindicat, nempe, quod Angelos latuerit consilium Incarnationis Dominicæ.	1042
Admonitio in opusculum sequens.	1045
CAPITULA HERESUM PETRI ABÆLARDI.	
CAP. I. — Horrenda similitudo sigillo aere, de specie et genere ad Trinitatem.	1049
CAP. II. — Quod Spiritus sanctus non sit de substantia Patris.	1049
CAP. III. — Quod ea Deus solummodo possit facere, vel dimittere, vel eo modo tantum, vel eo tempore quo facit, non alio.	1049
CAP. IV. — Quod Christus non assumpsit carnem, ut nos a jugo diaboli liberaret.	1050
CAP. V. — Quod neque Deus et homo, necque homo persona, quæ Christus est, sit tertia persona in Trinitate.	1051
CAP. VI. — Quod Deus non plus faciat ei qui salvatur antequam cohereret gratiæ, quam ei qui non salvatur.	1051
CAP. VII. — Quod Deus non debeat mala impedire.	1052
CAP. VIII. — Quod non contaximus ex Adam culpam, sed poenam.	1052
CAP. IX. — Quod corpus Domini non cadit in terram.	1052
CAP. X. — Quod propter opera nec melior nec pejor efficiat homo.	1052
CAP. XI. — Quod non peccaverunt qui Christum crucifixerunt ignoranter; et quod non sit culpæ ascribendum quicquid fit per ignorantiam.	1053
CAP. XII. — De potestate ligandi et solvendi.	1053
CAP. XIII. — De suggestionem, delectationem, et consensu.	1054
CAP. XIV. — Quod ad Patrem proprie vel specialiter pertinet omnipotentia.	1054
TRACTATUS DE ERRORIBUS ABÆLARDI.	
Præfatio.	1053
CAP. I. Impia Abælardi de sancta Trinitate dogmata recenset, et explodit.	1053
CAP. II. — In Trinitate non esse admittendam ullam disparitatem, sed omnimodam æqualitatem.	1057
CAP. III. — Absurdum dogma Abælardi, nomina absoluta et essentia aliæ personæ proprie et specialiter attribuentis, oppugnat.	1058
CAP. IV. — Refellit definitionem fidei, qua dicit Abælardus fidem, esse estimationem.	1061
CAP. V. — Arguit Abælardum, sua sensa aut somnia unanimi Patrum sententiæ præferentem, præsertim ubi dicit Christum non idem incarnatum, ut hominem liberaret de potestate Satanae.	1062
CAP. VI. — In opere liberationis humanæ non solum misericordiam, sed et justitiam relucere.	1065
CAP. VII. — Abælardum perstringit, impie ac temere Dei secreta scrutantem et extenuantem.	1067
VIII. — Quare Christus tam gravem ac laboriosum nos liberandi modum susceperit, cum sola ejus voluntas seu jussio sufficeret.	1068
CAP. IX. — Christum venisse in mundum, non solius instructionis nostræ, sed et liberationis causa.	1071
VITA SANCTI MALACHIÆ.	
Præfatio Ad Conganum abbatem.	1073

CAP. I. — Pueritia et adolescentia S. Malachiæ.	1075
CAP. II. — Religiosæ vitæ tirocinium.	1077
CAP. III. — Ordinibus initiatus episcopi vices gerit.	1078
CAP. IV. — Malcho episcopo plenius instituendus adhaeret.	1079
CAP. V. — Sorori defunctæ sacrificii oblatione succurrit.	1081
CAP. VI. — Monasterium Benchorense desolatum instaurat.	1082
CAP. VII. — Dysenteria laborentem curat.	1083
CAP. VIII. — Episcopatum Conneretensem, licet invitatus suscipit.	1084
CAP. IX. — Monasterium Ibracense construit.	1085
CAP. X. — Fit archiepiscopus seu primas Hiberniæ.	1086
CAP. XI. — Insidias evadit incolumis, auctoribus male perditis.	1088
CAP. XII. — Hostes seu æmulos, in ipsum armatos, virtute animi et constanti in Deum fide lenit, et sibi conciliat.	1089
CAP. XIII. — Deus Malachiæ detractores punit.	1091
CAP. XIV. — Sedem metropolitanam paci redditam resignat.	1092
CAP. XV. — Romam proficisci deliberat, patium a Pontifice petiturus.	1092
CAP. XVI. — Romam tendens, et inde rediens, Claram-Vallem visitat.	1094
CAP. XVII. — Diversa beneficia sanitatum per eum collata.	1095
CAP. XVIII. — Reversus in patriam, totus curæ pastorali et reformationi incumbit.	1096
CAP. XIX. — Virtutum ejus insignia, et mores vero præsele digni.	1097
CAP. XX. — Energumenos vexatos a dæmoniis liberat.	1099
CAP. XXI. — Beneficia moribundis et parturientibus præstita.	1100
CAP. XXII. — Concubinario obstinato exitium denuntiat.	1100
CAP. XXIII. — Varia sanitatum beneficia variis præstita.	1101
CAP. XXIV. — Femina sine sacramento Extremæ Unctionis defunctam resuscitat.	1103
CAP. XXV. — Alia diversa beneficia in diversos collata.	1104
CAP. XXVI. — Veritatem corporis Christi in Eucharistia propugnat.	1105
CAP. XXVII. — Pacem et concordiam inter dissidentes mirabiliter conciliat.	1106
CAP. XXVIII. — Sacrum ædificium moliens, adversarium patitur, sed mox ultione divina correptum.	1108
CAP. XXIX. — Claret prophetiæ spiritu, et omni miraculorum gratia.	1111
CAP. XXX. — Locum et diem mortis suæ prædicat, et causa pallii denouiter ad papam Eugenium suscipit.	1112
CAP. XXXI. — Rursus Claram-Vallem venit, moriturus loco et tempore quo desideraverat.	1114
HYMNUS DE S. MALACHIÆ.	
Admonitio in opusculum sequens.	1118
Prologus super Antiphonarium Cisterciensis ordinis.	1121
TRACTATUS DE CANTU.	
APPENDIX AD TRACTATUS MORALES ET DOCTRINALES.	
Monitum in opusculum sequens.	1131
S. BERNARDUS SUPER HYMNUM: <i>Jesu nostra redemptio.</i>	1133
Monitum in opuscula duo sequentia.	1133
LIBER DE PASSIONE CHRISTI ET DOLORIBUS MATRIS EJUS.	1134
TRACTATUS AD LAudem GLORIOSÆ V. MARIE.	1141
Monitum in opusculum sequens.	1147
TRACTATUS DE CORPORE DOMINI.	1149
TRACTATUS CANTANDI GRADUALE.	1151
TONALE S. BERNARDI.	1153

INDEX ALPHABETICUS

EPISTOLARUM S. BERNARDI.

A

- (209) Abbati Sancti-Albini Andegavensis, epistola 204.
 Abbati Sancti-Benedicti, 421.
 Abbati canonicorum regularium Sancti-Petri de Monte,
 76.
 Abbati cuidam, forte Bernardo Italo, 336.
 Abbati Eboracensi, 94, 313.
 Abbati Sancti-Nicasii Remensis, 32.
 Abbati Trium-Fontium, 274.
 Abbati de Trunco-Berengarii, 417.
 Abbati cuidam Ordinis Sancti-Benedicti, 445.
 Abbatibus Cistercii congregatis, 145.
 Abbatibus Suesione congregatis, 91.
 Abbatibus quibusdam, 102, 421, 427, 442, 444, 452.
 Abbatissa Faberniacensi, 391.
 Adamo monacho Morimundi, 5, 7.
 Adelaidi ducissae Lotharingiae, 119, 120.
 Aildicurtis canonicis regularibus, 3.
 Alardo monacho Cisterciensi, 414.
 Alberico cardinali episc. Ostiensi, 219, 230-232.
 Alberoni primicerio Metensi, 30.
 Alberto incluso, 404.
 Alexandro episcopo Lincolnensi, 64.
 Alexandro Priori de Fontibus, 320.
 Alfonso regi Portugalliae, 308, 457.
 Alpensis monachis, 142.
 Alviso abbati Aquiscineti, 65.
 Alviso episcopo Atrebatensi, 395.
 Amedeo Alte-Cumbae abbati, 447.
 Amicis quibusdam, 424, 426, 429, 430, 443, 450.
 Anastasii (Sancti-) monachis, 345.
 Andreae avunculo suo, militi Templi, 288.
 Angelberto comiti Engolismensi, 299.
 Anonymis quibusdam, 440, 446, 448, 453-454.
 Aquitanie episcopis, 126.
 Ardutioni Gebennensi electo, 27.
 Ardutioni iam episcopo, 28.
 Arnoldo abbati Bonae-Vallis, 310.
 Arnoldo abbati Morimundi, 4.
 Artaldo abbati Prulliacensi, 75.
 Ascelino seu Anselmo episcopo Roffensi, 203.
 Attoni episcopo Trecensi, 23.
 Attoni et clero Trecensi, 203.

B

- Balduino abbati de Castellione, 40.
 Balduino iam episcopo Noviomensi, 402.
 Balduino abbati Reatino, 201.
 Beatrici nobili et religiosae matronae, 118.
 Benedicti (Sancti-) abbati, 465.
 Bernardo legato apostolico, 302.
 Bernardo Priori Portarum, 250.
 Bernardo de Portis Cartusiensi, 153, 154.
 Bertini (Sancti-) monachis, 384, 385.
 Blesensi comitissa, 300.
 Brunoni abbati de Clara-Valle, 281.
 Brunoni Coloniensi, 6.
 Brunoni Coloniensi electo, 8.
 Brunoni iam archiepiscopo Coloniensi, 9, 10.
 Burchardo abbati Balernensi, 146.
 Burgundiae ducissae, 121.

(209) Notae numerales epistolam designant.

C

- Capitulo Cisterciensi, 145.
 Capitulo nigrorum monachorum, 91.
 Celestino II papa, 235, 358, 359.
 Canonicis regularibus de Aildicurte, 3.
 Cardinali presbytero, 335.
 Cardinalibus Romanae curiae, 168, 188, 230-232, 236,
 237.
 Clara-Vallensibus monachis, 143, 144.
 Cisterciensi capitulo, 145, et ante 273.
 Clero Mediolanensi, 132.
 Clero et populo Franciae orientalis, 363.
 Conrado duci Zeringensi, 97.
 Conrado regi Romanorum, 183, 244.
 Constantiensi episcopo, 195.
 Conversis quibusdam, 462.

D

- Drogoni monacho Sancti-Nicasii Remensis, 34.
 Duci et ducissae Lotharingiae, 119.
 Ducissae Burgundiae, 121.
 Ducissae Lotharingiae, 119, 120.

E

- Ebaldo episcopo Catalaunensi, 58.
 Eboracensi archiepiscopo, 95.
 Eliae cardinali, 295.
 Eliae monachi parentibus, 111.
 Engolismensi comiti, 299.
 Episcopis Aquitanie, 126.
 Episcopis et cardinalibus Romanae curiae, 168, 188.
 Episcopis Senonas convocandis, 187.
 Episcopo cuidam, 100.
 Episcopo cuidam, 422.
 Episcopo Treensi, 427.
 Ermenga-di quondam comit. Britanniae, 116, 117.
 Eskilo archiepiscopo Lundensi, 390.
 Eugenio III papa, 238-240, 245-249, 251, 252, 256-
 259, 261, 262, 268-270, 273, 275-278, 280, 283-286, 291,
 294, 298, 305, 309.
 Eustachio occupatori Valentinae sedis, 185.

F

- Faberniacensi abbatissa, 391.
 Falconi decano Ecclesiae Lugdunensis, 165.
 Falconi electo archiepiscopo, 173.
 Flaviacensibus monachis, 67, 68.
 Franciae orientalis clero et populo, 363.
 Francorum regi, 448.
 Fratibus***, 450.
 Fulceni adolescenti, 2.

G

- G. abbati, 405.
 G. cardinali, 332, 333.
 G. cardinali diacono, 368.
 Galtero episcopo Laudunensi, 272.
 Gaufrido abbati Sanctae-Mariae Eboracensis, 94, 313.
 Gaufrido abbati Sancti-Medardi, 66.
 Gaufrido episcopo Carnotensi, 55, 56, 57.
 Gaufrido Lexoviensi, 112.

- Gaufrido de Loratorio, 125.
 Gaufrido de Perrona et sociis ejus, 109.
 Gaufridi parentibus, 111.
 Gerardo abbati Pultariensi, 81.
 Gerardo cancellario sanctae Romanae Ecclesiae, 219.
 Gildino abbati Sancti-Victoris Parisiensis, 410.
 Gilleberto Universali episcopo Londoniensi, 24.
 Godefrido Priori Clara-Vallensi, 317.
 Gregorio Tarquinio cardinali, 333.
 Gualtero de Calvo-Monte, 104.
 Guarino abbati Alpensi, 254.
 Guidoni abbati Arremarensi, 297, 398.
 Guidoni abbati Molismensi, 80.
 Guidoni abbati Trium-Fontium, 69, 70.
 Guidoni cardinali et cancellario, 367.
 Guidoni cardinali Pisano, 334.
 Guidoni de Castello, 192.
 Guidoni episcopo Lausannensi, 26.
 Guidoni legato sanctae Romanae Ecclesiae, 196.
 Guidoni thesauro Ecclesiae Lugdunensis, 165.
 Guigoni Priori, et ceteris Cartusiae majoris Religiosis,
 11, 12.
 Guilelmo episcopo Lingonensi, 59, 60.
 Guillelmo abbati Sancti-Theodorici, 85, 86, 327.
 Guillelmo comiti Pictavorum et duci Aquitaniae, 127,
 128.

H

- Haimérico cancellario sanctae Romanae Ecclesiae, 15,
 20, 48, 51-54, 157, 160, 162, 181, 311, 316, 338.
 Heliae cardinali, 295.
 Heliae monachi parentibus, 111.
 Henrico archidiacono, 403.
 Henrico archiepiscopo Moguntino, 365.
 Henrico archiepiscopo Senonensi, 42, 43, 182, 316.
 Henrico cardinali, 295.
 Henrico de Mordach, abbati de Valle-Clara, 106, 321.
 Henrico comiti Campaniae, 279.
 Henrico episcopo Virdunensi, 62, 63.
 Henrico episcopo Wintonensi, 93.
 Henrico regi Anglorum, 92, 138.
 Herberto abbati Sancti-Stephani Divionensis, 234.
 Hiberniae fratribus, 374.
 Hildeberto archiepiscopo Turonensi, 123, 124.
 Hildebrando comiti Sancti-Agidii, 241.
 Hildegardi abbatissa, 366.
 Hildegario abbati Flaviacensi, 67, 68.
 Honorio II papa, 13, 14, 46, 47, 49, 50.
 Hugoni abbati Pontiniacensi, 33.
 Hugoni abbati Praemonstratensi, 253.
 Hugoni abbati Trium-Fontium, 274.
 Hugoni archiepiscopo Rothomagensi, 25, 418.
 Hugoni cardinali episcopo Ostiensi, 287, 290, 296, 306,
 307.
 Hugoni comiti Campaniae, Templi militi facto, 31.
 Hugoni Farsito, 35, 36.
 Hugoni novitio, postea Bonae-Vallis abbati, 322.
 Hugoni de Sancto-Victore, 77.
 Hugoni episcopo Rothomagensi, 418.
 Humbaldo archiepiscopo Lugdunensi, 22.
 Humberto abbati Igniacensi, 141.

I

- Idae comitissa Nivernensi, 375.
 Igaro seu Ymaro cardinali episcopo Tusculano, 219,
 230-232.
 Ignotis quibusdam, 98, 416.
 Imperatrici Romanorum, 137.
 Innocentio II papa, 136, 150, 152, 155, 156, 158, 159,
 161, 164, 166, 167, 169, 171, 172, 176-180, 184, 189, 190,
 191, 198, 199, 210-218, 314, 318, 323, 330, 337, 339, 340,
 343, 346-351, 432.
 Ivoni seu Yvoni cardinali, 193.

J

- Januensis civibus, 129.
 Jerosolymorum patriarchae, 175, 193.
 Jerosolymorum reginae, 206, 289, 354, 355.
 Joanni abbati de Buzato, 233.
 Joanni Cirita abbati, 464.
 Joanni Cremensi cardinali presbytero, 163.
 Joannis (Sancti-) Carnotensis abbati, 82.
 Joranno abbati Sancti-Nicasii Remensis, 32.
 Josieno episcopo Suesione, 222, 223, 225, 227, 263,
 342.
 Judici cuidam, 425.

PATROL. CLXXXII.

L

- Lætiensi abbati, 400.
 Laudunensi episcopo, 272.
 Legatis apostolicis, 302.
 Leiberto abbati Sancti-Michaelis, 399.
 Lemovicensi episcopo, 329.
 Leonio abbati Sancti-Bertini, 382, 383.
 Lotharingiae duci et ducissae, 119.
 Lotharingiae ducissae, 120.
 Lothario imperatori, 139, 140.
 Lucae abbati Cuissiacensi, 79.
 Ludovico Grosso regi Francorum, 44, 255.
 Ludovico Juniore regi Francorum, 170, 220, 221, 226,
 282, 303, 304.
 Ludovico regi Francorum, 466.
 Lugdunensi archiepiscopo, 394.
 Lugdunensibus canonicis, 174.

M

- Malachiae archiepiscopo Hiberniae, 341, 356, 357.
 Mar. et uxori ejus, 421.
 Mariae (Sanctae-) Trecensis sanctimoniali cuidam, 115.
 Materterae imperatoris Hispaniarum, 455.
 Mathildi comitissa Blesenci, 300.
 Mathildi ducissae Burgundiae, 121.
 Mathildi reginae Anglorum, 315.
 Mattheo legato, 21.
 Mattheo Albanensi episcopo, 461.
 Mediolanensibus civibus, 131, 133.
 Mediolanensi clero, 132.
 Mediolanensibus novitiis, 134.
 Milisendi Jerosolym. reginae, 206, 289, 354, 355.
 Monacho cuidam, 99.
 Monachis de Sancto-Anastasio, 345.
 Monachis Trium-Fontium, 71.

N

- Nicasii (Sancti-) Remensis abbati, 32.
 Nicolai (Sancti-) de Salto abbati, 83, 84, 406.
 Novitiis Mediolanensibus, 134.
 Novitiis quibusdam, 462.

O

- Odoni abbati Belli-Loci, 407.
 Odoni abbati Majoris-Monasterii, 397.
 Ogerio canonico regulari, 87, 88, 89, 90.
 Ostiensi episcopo, 287, 290, 296, 306, 307.

P

- Papae in gratiam Trecensis episcopi, 432-439.
 Patriarchae Jerosolymitano, 175, 393.
 Petro abbati Cellensi, 293, 419.
 Petro abbati Cluniacensi, 147-149, 228, 265, 267, 364,
 387, 389.
 Petri (Sancti-) de Monte abbati, 76.
 Petro decano Bisuntino, 197.
 Petro diacono cardinali, 17, 18, 19.
 Petro episcopo Palentino, 372.
 Petro episcopo Papiensi, 135.
 Petro presbytero cardinali, 16.
 Philippo Turonensi Ecclesiae invasori, 151.
 Pisanis civibus, 130.
 Praemonstratensi abbati, 253.
 Praevicatori cuidam pacti sui, 415.
 Priori cuidam Vallis, 441.

R

- Radulfo patriarchae Antiocheno, 392.
 Rainaldo abbati Fusniacensi, 72-74, 413.
 Rainaldo archiepiscopo Remensi, 312.
 Regi Francorum, 449.
 Reginae Jerosolymorum, 206, 289, 354, 355.
 Religiosis quibusdam, 101.
 Richardo abbati Fontanensi in Anglia, 96.
 Richerae imperatrici Romanorum, 137.
 Ricino episcopo Tullensi, 61, 396.
 Roberto abbati de Dunis, 324, 325.
 Roberto nepoti suo, 1.
 Roberto Pullo cardinali cancellario, 362.
 Roffensi episcopo, 205.
 Rogerio regi Siciliae, 207, 208, 209.
 Romanae curiae cardinalibus et episc., 236, 237.
 Romanae curiae tribus episc., 219, 230, 231, 232.
 Romano pontifici, 328.
 Romano subdiacon. sanctae Romanae Ecclesiae, 105.

Romanis, sive senatui populoque Romano, 243.
Rorgoni de Abbatis-Villa, 409.
Rualeno abbati Sancti-Anastasio, 260.

S

Sæculari cuidam, 292.
Sanctæ sorori imperatoris Hispaniæ, 301.
Sanctimoniali cuidam, 114.
Sanctimoniali de monasterio Sanctæ-Mariæ Trecensis, 115.
Senonensi clero, 202.
Simoni abbati S. Nicolai de Saltu, 83, 84, 406.
Simoni duci Lotharingiæ, 119.
Simoni filio Castellani Cameracensis, 186.
Sophiæ virgini, 113.
Spirensi populo, 363.
Stephano abbati Sancti-Joannis Carnotensis, 82.
Stephano cardinali episcopo Prænestino, 219, 224, 230-232, 331.
Stephano episcopo Metensi, 29.
Sugero abbati, 78, 222, 266, 369-371, 376-381.

T

T. adolescenti, qui vitam monasticam voverat, 412.
Theobaldo archiepiscopo Cantuariensi, 361.
Theobaldo comiti Campaniæ, 37-41, 271.
Thomæ de Sancto-Audomaro, 108.
Thomæ præposito de Beverla, 107, 411.
Tolosanis civibus, 242.
Trecensis clero, 203.
Trecensis episcopo, 427.
Trium-Fontium monachis, 71.
Trunci-Berengarii abbati, 417.
Turstino archiepiscopo Eboracensi, 95, 319.

U

Ulgerio episcopo Andegavensi, 200.

V

Valtis cuidam Priori, 441.
Wilenco episcopo Lingonensi, 59, 60.
Willelmo abbati de Rievalle, 353, 360.
Willelmo abbati Trecensi, 408.
Willelmo comiti Antissiodorensi, 464.
Willelmi monachi Claræ-Vallensis fratris, 103.
Willelmo patriarchæ Jerosolymorum, 175, 393.

Y

Ymaro seu Igaro cardinali episcopo Tusculano, 219, 230-232.
Yvoni seu Ivoni cardinali, 193.

DIVERSORUM EPISTOLÆ AD BERNARDUM ET ALIOS.

A. cujusdam abbati Reatinensi, epist. 482.
Abbatis Spinæ ad S. Bernardum, epist. 373.
Adriano IV papæ capituli generalis nigrorum monachorum, epist. 480.
Alexandro III papæ capituli generalis nigrorum monachorum, epist. 481.

Bartholomæi episcopi Laudunensis, ad Samsonem Remensem, epist. 476.
Bernardi abbatis Itali ad Innocentium, epist. 343.
Bernardi ejusdem ad S. Bernardum, epist. 354, 466.
Britanniæ comiti et baronibus, Nicolai Claræ-Vallensis, in persona Bernardi, epist. 461.
Coelestino II Claræ-Vallensium, epist. 359.
Capituli generalis nigrorum monachorum ad Adrianum IV, epist. 480.
Capituli ejusdem ad Alexandrum III, epist. 481.
Capitulo Cisterciensi Eugenii epistola, præmissa epist. 273.
Capitulo eidem Hugonis episcopi Ostiensis, epist. 475.
Claræ-Vallensium ad Coelatinum II, epist. 359.
Episcopis apud Senones congregatis Innocentii II papæ rescriptum, epist. 194.
Eugenii III papæ ad capitulum Cisterciense epistola, præmissa epist. 273.
Fastredi abbatis Claræ-Vallensis ad quemdam ordinis sui abbatem, epist. 478.
G. ad S. Bernardum, epist. 472.
Gaufridi episcopi Carnotensis ad Stephanum episcopum Parisiensem, epist. 427.
Guillelmi abbatis Sancti-Theoderici ad Gaufridum Carnotensem et Bernardum, epist. 326.
Henrici episcopi Trecensis ad S. Bernardum, epist. 474.
Hilberti archiepiscopi Turonensis ad S. Bernardum, epist. 122.
Haimonis archidiaconi Catalaunensis ad S. Bernardum, epist. 470, 471.
Hugonis episcopi Ostiensis ad capitulum Cisterciense epist. 437.
Hugonis Metelli ad S. Bernardum, epist. 467-469.
Hugonis Metelli in persona abbatis sui ad Guillelmum abbatem, epist. 469.
Innocentii II papæ rescriptum ad episcopos Senonis congregatos, epist. 194.
Innocentii II papæ privilegium S. Bernardo concessum, epist. 352.
Innocentio II papæ Bernardi abbatis Itali, epist. 343.
Joannis abbatis Casæ-Marii ad S. Bernardum, epist. 386.
Lucano episcopo Nicolai Claræ-Vallensis, epist. 463.
Manueli Commeno imperatori Constantinopolitano Nicolai Claræ-Vallensis, epist. 462.
Nicolai Claræ-Vallensis ad comitem et barones Britanniæ, in persona Bernardi, epist. 461.
Nicolai Claræ-Vallensis ad Manuelem Comnenum imperatorem Constantinopolitanum, epist. 462.
Nicolai Claræ-Vallensis ad Lucanum episcopum, epist. 463.
Noviomensi præposito C. Petri de Rovalle, epist. 479.
Petri Venerabilis, abbatis Cluniacensis, ad S. Bernardum, epist. 229, 264, 388.
Petri de Rovalle novitii Claræ-Vallensis ad C. præpositum Noviomensem, epist. 479.
Reatinensi abbati cujusdam A. epist. 482.
Samsonis archiepiscopi Remensis ad S. Bernardum, epist. 473.
Stephano episcopo Parisiensi Gaufridi episcopi Carnotensis, epist. 465.
Turstini archiepiscopi Eboracensis ad Willelmum Cantuariensem pontificem, epist. 477.
Willelmo Cantuariensi pontifici Turstini archiepiscopi Eboracensis, epist. 477.

INDEX EPISTOLARUM S. BERNARDI

PRO ARGUMENTI QUALITATE DISPOSITUS.

(210) EPISTOLÆ ECCLESIASTICÆ.

De rebus theologis, et de disciplina ecclesiastica.
De tempore quo cepit obligare baptismus, 77, modo tractatus 11 in tomo II.
Super Evangelio Lucae, 461.
De forma baptismi, 403.
Contra errores Petri Abælardi, 187-195, 326, 327, 330-338.
Contra errores Arnaldi Brixiensis, 195, 196.
Contra Henricum hæreticum, 241, 242.
Contra schisma, 219.
Judæos non esse persequendos, 365.
De bello contra hostes Ecclesiæ, 256, 363.
De ejus successu, 298, 386.
De penitentia ob defectum in Missa commissum, 69.
De penitentis ob crimina imponendis, 61, 62.
De impedimento matrimonii ob consanguinitatem, 371.
Contra divortium et nuptias post ipsum, 216, 220, 221.
De qualitate divinorum officiorum, 398.
De conceptione beatæ Mariæ, 174.
De festo Machabæorum, 98.
Adversus clericum conjugatum et militem, 203.
Adversus eos qui beneficia pueris conferunt, 271, 426.
Contra turbas ecclesiarum, 156, 157, 230, 318, 454.
Contra occisores clericorum, 158, 163.
Pro diversis causis ecclesiasticis, 19, 20, 22, 30, 59, 251, 261, 262, 270, 283, 285, 314.
Pro juribus ecclesiarum seu monasteriorum, 14, 15, 16, 43, 44, 60, 263, 291, 352.
De exemptionibus monasteriorum, 179, 188, 323.
De summo pontifice et curia Romana.
Hortatoriæ ad suscipiendum, Innocentium, 124-134, 138-140.
Congratulatoriæ de Eugenii electione, 237, 238.
Pro reconciliatione Romanorum cum Eugenio, 243, 244.
De morte ejusdem Eugenii, 457.
Pro reverentia erga pontificem, 176, 183.
Paræneticæ ad pontificem pro defensione oppressorum, 198, 199, 217.
Pro pace procuranda, 358.
Pro monasteriis, 273.
Admonitoriæ ad cancellarium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, 311, 362.
Contra quemdam legatum, 290.

De episcopis.

Pro electione episcopi, 202.
Pro confirmatione episcoporum, 13, 170-172, 249, 348.
Deliberativa, an acceptandus episcopatus, 8.
Contra quasdam electiones, 155, 164-170, 250, 275, 280, 328-430.
De recta episcopalis dignitatis administratione, 9, 10, 25-28, 42.
Exhortatoriæ ad humilitatem, 392, 393.
Congratulatoriæ ob pacem procuratam, 29.
Congratulatoriæ ob amorem pauperum et paupertatis, 23, 24.
Commendatoriæ pro Remensi archiepiscopo, 247, 284.
Commendatoriæ pro aliis episcopis, 294-296, 302, 305, 307, 339, 340, 342, 428, 432, 434, 437, 439.

(210) Notæ numerales epistolam designant.

Pro episcopis depositis, 212, 246, 257.
Apologeticæ episcoporum apud reges, 45, 46, 47.
Apologeticæ episcoporum apud Papam, 49, 50, 51, 152, 413.
Pro juribus episcoporum, 177-180, 429.
Contra quosdam episcopos, 182, 248, 252, 268.
Contra intrusos, 150, 151, 185, 235, 236, 239, 240, 346, 347.
Quomodo se gerendum erga episcopum intrusum, 353, 360.
Contra testamentum episcopi, 276.
Deliberativa, an abdicandus episcopatus, 319.
Reddita ratio administrationis, 437.

EPISTOLÆ MORALES.

De virtutibus et vitiis.

De charitate et compassione, 11, 12.
De eleemosynis, 23, 24, 95, 100, 207, 416, 420, 451.
De eleemosynis in monasteria, 316.
De restitutione, 279, 283.
De reddendo deposito, 407.
De vera amicitia, 271, 324, 409.
De perseverantia, 454.
Contra avaritiam, 103.
Contra duella, 376.

Ad reges et principes.

De reverentia papæ et episcopis ab eis exhibenda, 45, 183.
Pro pace cum Ecclesia, 220-226.
Pro concilio celebrando, 255.
Pro confirmatione episcoporum, 282.
Pro vitando excommunicato, 303.
De charitate et eleemosyna, 207, 208, 209.
Contra Ecclesiæ vexationes, 224.
Contra exactiones, 299.
Dehortatoria a bello, 97.

Ad ministros regios.

Pro pace, 222-227.
Hortatoria ad zelum, 377.
Ad studium bonæ famæ, 381.

Ad viduas nobiles.

De modo vivendi in viduitate, 289.
Quomodo se gerat regina vidua, 354.
Consolatoria de filii vita degeneri, 300.

EPISTOLÆ ASCETICÆ.

De vocatione, statu et virtutibus religiosis.

Hortatoria, ut animæ cura præferatur corporis sollicitudini, et ut sæculo renuntietur, 440.
Paræneticæ ad ingressum in religionem, 104-108, 411, 412.
Ad profectum, 254, 345, 385.
Ad studium disciplinæ regularis, nunc præmissa epistola, 273.
De capitulis generalibus nigrorum monachorum, 91, 493.
De moribus primorum Cisterciensium, 88, 492.

Congratulatoria de electione vitae religiosae, 31, 34, 109, 134, 322.
 De reformatione monasterii, 489.
 Ad revocandos eos, qui in laxiora desciverant, 1.
 Ad revocandos apostatas, 2, 112, 415.
 Ad revocandos errantes, 4-7.
 Contra eos qui alios a vita religiosa avocant, 292.
 Excusatoria ad parentes eorum qui ad vitam monasticam confugerant, 64, 111.
 De amore solitudinis et silentii, 21, 48, 52, 69.
 De vitanda monachis peregrinatione, 57, 399.
 De usu pharmacorum, 345.
 De consortio mulierum monachis vitando, 79, 405.
 Pro pace inter Cluniacenses et Cistercienses, 229.
 De brevitate et paritate litterarum, 88, 90.
 De Religioso qui nupserat, 76.
 De transitu ad aliam religionem, 94, 313, 443.
 Apologetica de admissione alienorum Religiosorum, 3, 32, 33, 65-68, 253, 293, 382, 395, 396.
Ad sanctimoniales.
 De virginitatis prerogativa, 113.
 An eremi propositum sanctimoniali conveniat, 115.
 Congratulatio ad sanctimoniale, quae ad meliorem frugem se receperat, 114.
Pro abbatibus et superioribus.
 De abbatis electione, 320, 321.
 Pastoralis officii munia describuntur, 201.
 Hortatoria ad curam animarum, 54.
 Ad onera praelaturae patienter toleranda, 73, 260.
 Querela de imposita praefectura, 314, 373.
 Ad leniter recipiendos errantes, 55, 70, 80, 84, 101, 297, 400, 414, 417, 421, 444, 452.
 De ejectione incorrigibilium, 402.
 De monacho indisciplinato, 466.
 De novitio dyscolo, 325.

De fundatione monasteriorum, 75, 342.
 Pro reformatione monasteriorum, 58, 91, 96, 391, 427.
 Congratulatoria de ipsa reformatione, 78, 142, 254, 369.
 Consolatoria de conatu reformationis frustrato, 83.
 Responsoria de abdicando onere pastoralis, 82, 86, 87, 432.
 De amovendo abbate indisciplinato, 493.
 Contra eos qui curam pastorem temere abjecerant, 141, 233.
 Commendatoria pro abbatibus, 394, 147.

EPISTOLAE VARIAE.

Pro se ipso.
 Apologetica pro se ipso, 48, 81, 205, 218, 223, 250, 306, 397, 423.
 Retractoria, 469, 274.
 Excusatoria, 446, 448.
 Urbanae seu familiares, 74, 85, 116, 118, 143, 144, 145, 147, 148, 204, 228, 442, 443, 449.
 Ad agendas gratiarum actiones, 120, 147, 181, 304, 312, 341, 368, 384, 390, 428.
 Modeste, 18, 72, 123, 135, 146, 153, 218, 223, 265.
Pro aliis.
 Pacifica, 36, 97, 121, 136, 137, 148, 200, 253, 301, 307.
 Commendatoria pro afflictis et pauperibus, 35, 37-40, 56, 227, 351, 422, 424, 425.
 Pro amicis, 53, 258, 277, 278, 309, 435, 436.
 Pro consanguineo, 206.
 Pro abbate vexato, 231.
 Pro alio abbate inope, 379.
 Pro religiosis, 41, 53, 173, 175, 186, 198, 208, 355, 357, 383, 418, 419, 442.
 De adolescente qui se in ordine recipi postulabat, 441.
 Consolatoria de morte amici, 374.
 Inreprobia, 281.
 De bello sacro, 457, 458.

FINIS TOMI CENTESIMI OCTOGESIMI SECUNDI.

